

A megyei pártaktívák tanácskozása

— Felszólalások —

A megyei pártaktívákülésen többek között felszólalt Győri Gáspár elvtárs, a megyei pártbizottság tagja, aki felszólalásában kiemelte, hogy teljes egészében egyetért a Központi Vezetőség határozatával. A megyei párt-vegrahajtóbizottság beszámolójából azonban hiányolta, hogy a politikai tömegmunkával, a nép felvilágosításával kapcsolatos kérdések nem kaptak megfelelő szerepet és súlyt.

Győri elvtárs felhívta az aktívák figyelmét arra, hogy most, amikor a Hazafias Népfőrdő megalkotásával a város és falu dolgozóinak, munkásoknak, dolgozó parasztnak, értelmiségieknek és a társadalom minden dolgozó rétegének szocializmus építő egysége kibontakozik: különösen nagy feladat vár a falusi párt-szervezetekre és a helyi tanácsokra a dolgozókkal való kapcsolat megszilárdításában.

Az olvasóköri létesítéséről

„Az elmúlt hetekben számos községben jártam — mondotta Győri elvtárs — módomb volt beszélni sok olyan dolgozó paraszttal, aki a faluja ügyét mindig a szívével viselte. Balmazújvárosban a 80 esztendő Tar Sándor bácsi, az újjáépítő földművelő egyet egykori tagja elmondta, hogy milyen eleven életet élt a falu parasztsága a múltban, az egyletekben, az olvasóköri munkában, különösen a téli időkben. Balmazújvárosban több olvasóköri, egyet munkádott, amit a parasztnak maguk tartottak fent, maguk rendeztek be, könyvtárát maguk szereztek és gyarapították, mindenféle újságot járattak, egyszerű tájékoztatók a világ folyásáról, kicserélték egymás nézetét, politikailag nevelődtek, kultúrában művelődtek, a gazdaságukhoz pedig jó tapasztalatokat gyűjtöttek.

De nemcsak Balmazújvárosban volt ez így, hanem a megye legtöbb községében. Mélyek ezek a népi hagyományok. Püspökföldön és Hajdúnánáson a középparasztnak régi Kossuth olvasóköre még ma is működik és meg kell jegyezni, hogy jól, legalább is sokkal jobban, mint általában a kultúrotthonok.

A kultúrotthonokban viszont azt tapasztaltam, hogy azok sem formájukban, sem tartalmukban nem felelnek meg a dolgozó parasztság általános igényeinek s nem képesek arra, hogy a falu központi művelődési fórumai legyenek. Kultúrotthonainkat nem a falu legtapasztaltabb, idős parasztjai, a lakosság számos generációját tanító pedagógusok vezetik, hanem olyan fiatalok, akiknek még ezután kell kijárniuk az élet nagy iskoláját. A kultúrotthonokban jelenleg nincs mód és lehetőség arra, hogy tanyázgatói lehessenek és zavartalanul beszélgethessenek egymással az emberek. Maga a berendezés sem olyan. Hérom-négy közfal kiállítás helyett leggyakrabban egy nagy, hideg, barátságatlan előadótermet hoztak létre, és csak a színjátszást, a ping-pongot kultiválják — erre szükség is van. De hát mit ér az olyan kultúrotthon, ahol a falu felnőtt népe, a lakosság döntő többsége nem érzi jól magát, ahol az, aki beszélgetésre, jó szóra, tanyázgatóra, vitatkozásra vágyódik, vagy kuglizni, biliárdozni szeretne, nem találja a helyét? De mit érne, mit jelentene az olyan olvasóköri, ahol esténként összegyűlhetnek az emberek, s mindenki megjelölhetné azt, amire vágyódik.

Véleményem szerint tehát népfőrdő bizottságaink, párt-szervezeteink és helyi tanácsaink fontos feladata a közeli napokban, hogy teljesítsék a dolgozó parasztnak a kérelmét, és minden faluban legalább egy, nagyobb községekben, városokban két-három olvasókört hozzanak létre. A

megező kultúrotthonokat tegyék tehát a dolgozó parasztnak otthonává, ahol pedig nincs megfelelő kultúrotthon helyiség, ott a régi olvasóköriket adják át erre a célra. A dolgozó parasztság maga is szívesen hozzájárul a berendezéshez, az olvasóköri fenntartásához. Tapasztaltuk ezt ez évnek a januárjában Tiszacsege-n, amikor a dolgozó parasztnak százai létrehozták az olvasókört. Sajnos a helyi vezetők meg nem értése miatt a tiszacsegei dolgozó parasztnak helyes kezdeményezése néhány hónap múlva szertefoszlott, mert az olvasóköri-ből „csak azért is” magtár lett.

Jó úton jár az a községi népfőrdő-bizottság, amely rajta lesz, hogy a tanácsválasztás napjára valóra váljon a dolgozó parasztnak jogos kérése: az olvasóköri. Ezekben a körökben biztosan ott lesznek a falu legtekintélyesebb dolgozói, az életben és a természetben példamutató kis- és középparasztnak, ott lesznek azok a pedagógusok is, akikben soha sem hiányzott a segítő szándék. A párt és tanács vezetői számára a falu népével pedig olyan kapcsolat megteremtésére nyílik lehetőség, amely gyümölcsözőleg hat majd a termelésre is. A dolgozó parasztság nagy tömegei pedig a kiskapu mögötti és a kemence melletti morfondírozás helyett az olvasóköri munkát, tanácsot, segítséget kaphatnak dolgozó társaiktól, s a helyi vezetőktől.

Merészen és bátran használjuk fel tehát a múlt demokratikus hagyományait, azokat a sajátos művelődési formákat, amelyeket a századforduló időszakában a szegényparasztnak, a kis- és középparasztnak kialakított, mert ezeknek a népi, nemzeti formáknak segítségével a népfőrdő programja, pártunk politikája a dolgozó parasztnak tömegek erőteljesebb aktivizálásához vezet.

Még mindig hiba van a derecskei hagyomány körül

Cseke Sándor elvtárs, a derecskei pártbizottság titkára a következőket mondta el:

— A beszámolóban felsorolt hiányosságok tapasztalhatók az élet különböző területein, abból is fakadnak, hogy a párt-szervezeteink munkája hiányos. A hibákhoz, a bajokhoz hozzájárul az is, hogy egyes állami szervek néha elveszik a dolgozó parasztnak kedvét a termelésről. Mi Derecskén rendkívül komolyan vetjük a hagyományok fokozását. De megteremtjük a sok hagyományt, s az állami vállalatok nem fizetnek érte megfelelő árat. Különböző állami szervek gondatlanságából több, mint kétezer kilogramm hagyomány romlott meg községünkben. Kértünk segítséget a minisztériumtól, a megyei pártbizottságtól, de sajnos kellő segítséget nem kaptunk egyik helyről sem. A termelőszövetkezetek például egyetlen kilogramm hagyományt sem tudtak átadni, és a tagok ezért persze a felsőbb szervek rossz munkáját okolják joggal, s ez végsősoron azt eredményezi, hogy lazul a párt és a tömegek közötti kapcsolat.

Többek között arról is beszélt Cseke elvtárs, hogy Derecskén megalakult egy harmadik típusú termelőszövetkezet, melynek 40 mázsa vetőmagot utaltak ki. A vetőmag sokat bolyongott összevissza a MÁV-on, míg végül Mátészalkán találták meg. Ezért a MÁV illetékes hivatala a felelős, másrészt a Terményforgalmi Vállalat. A munkafelügyelő szövege elmondta, hogy például a derecskei járási tanácsnál laza. Tapasztaltak olyan jelenségeket is, hogy egyes hivatalnokok felvetik a kiszállást a napidíjért, pedig nem mentek ki vidékre, ha-

nem kukoricát törtek maguknak. A járási tanács különböző hivatalaiban túrhetetlen lógás tapasztalható. Ez a lógás valószínűleg abból ered, hogy a járási tanács már iszonyúan felduzzadt. Nem fér az épületben, új épületet kell építenie.

Az alapszervezetek munkájával kapcsolatban Cseke elvtárs elmondta, hogy komoly hiányosságok vannak. A Központi Vezetőség júniusi határozatának nem tudnak mindenütt érvényt szerezni. Baj van még a kollektív vezetéssel. Az alapszervezetekben nincs kellőképpen tisztázva ez a kérdés. Baj az is, hogy bizonyos ügyekben csak az aktívakkal beszélnek meg a problémákat, az egész tagságot nem mindig vonják be és így a párt-szervezet nem tud kellő ellenőrzést gyakorolni.

Előfordul az is, hogy az alapszervezeteknek a túlzottan sok ellenőrzéssel és gyámkodással elveszik az önállóságát. Ez különösen érezhető a községi pártbizottságoknál. Sokszor a megyei pártbizottságtól jövő kiküldöttek is akadályozzák a munkát. Cseke elvtárs beszélt még a tömegszervezetek feladatairól, azok aktivizálásáról, a tömegszervezetek vezetőivel való kapcsolatáról. Igéretet tett arra, hogy a Központi Vezetőség határozatának megvalósításáért harcba indulnak, s mindent megtesznek annak végrehajtásáért.

A SZOT elnökségének felhívása a szakszervezeti szervekhez a fémgyűjtés sikeres előkészítésére

A SZOT elnöksége felhívással fordul a szakszervezeti szervekhez, hogy a minisztertanács határozata alapján rendezendő gyártakarítást és a novemberi „vas- és fémgyűjtő hónap” sikeres végrehajtását segítsék elő. A szakszervezeti szervek aktívák segítségével hívják fel a dolgozók figyelmét a gyártakarítási és fémgyűjtő hónap jelentőségére. Támogassák a vállalati szervek és az üzemi DISZ szervezetek ez irányú tevékenységét.

Felelő munkával segítsék, hogy az üzemek minden dolgozója részt vegyen a gyártakarításban és a fémgyűjtés sikeres végrehajtásában.

A SZOT elnöksége számít a dolgozók lelkeségére és a szakszervezeti aktivisták segítségére és példamutatására.

Előre a fémgyűjtő hónap sikeres végrehajtásáért!

Szakszervezetek Országos Tanácsa Elnöksége.

Az OTP sorsolási tanácsadó bizottságai sok be nem váltott nyereményt fedeztek fel

Az Országos Takarékpénztár fiókjai rendszeresítették üzemeiben és községekben a sorsolási tanácsadókat, amelyekben a dolgozók bemutatott kötvényeit átvizsgálják, és a köztük talált, régebben kisorsolt kötvények nyereményösszegét rögtön ki is fizetik. Békés megye községeiben például 300 sorsolási tanácsadást rendeztek az év folyamán, és azokban a sok kisebb nyeremény mellett egy 25.000, három 5000 és öt 1000 forintos nyereményt találtak. A hatvani járásban és Hatvan városában a sorsolási ta-

nácsadókon két darab 50.000, nyolc darab 10.000 és három darab 5000 forintos kisorsolt, de be nem váltott kötvényre akadtak. A ráckevei járásban Dunaföldváron 30.000, Taksonyban 26.000, Tökölön pedig 25.000 forintot fizettek ki régebben kisorsolt, de addig be nem váltott kötvényekért.

Az Országos Takarékpénztár fiókjai azonban nemcsak a tanácsadókon, hanem a hozzájuk fordulóknak bármikor felvilágosítással szolgálnak és megnézik, hogy nyertek-e kötvények.

HÍREK A NEMZETKÖZI ÉLETBŐL

Adenauer és Mendes-France párizsi tárgyalásai

Párizs (MTI) Kedden megkezdődtek Párizsban Mendes-France francia miniszterelnök és Adenauer bonni kancellár tárgyalásai a francia-német viszonyról és a Saar-vidékről. A tanácskozások — mint a DPA nyugatnémet hírgyűjtője jelenti — a legteljesebb titoktartás jegyében folynak. A La Celle Saint Cloud-i kastélyt, a tanácskozás színhelyét, teljesen elzárták a külvilágtól.

A keddi — első — tanácskozás a két államférfi között hat óra hosszat tartott. A tanácskozás után Adenauer közölte a sajtó képviselőivel, hogy Párizsba kéri a bonni kormánykoalíció parlamentari csoportjának vezetőit.

A Párizsban tárgyaló nyugatnémet küldöttség szóvivője ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy a bonni koalíciós pártok vezetői Párizsba való érkezésének két-tíz jelentősége lesz: egyrészt Adenauer kancellárnak azt az óhaját fejezi ki, hogy most már véglegesen megoldják a Saar-kérdést, másrészt azt mutatja, hogy a kancellár tájékozódni kíván arról, hogy a létrehozandó megoldás milyen visszahatásokat váltana ki belpolitikai téren.

Ujabb jelentések szerint a koalíciós pártok vezetői csütörtökön utaznak a francia fővárosba.

★

A keddi tárgyalásokról hivatalos közleményt adtak ki. E szerint a két államférfi áttekintette azokról a problémákról, amelyekről, amelyek jelenleg a francia-német kapcsolatokat általános keretében felmerültek. Először a gazdasági kérdéseket vizsgálták meg, a kereskedelmi kérdéseket, a mezőgazdasági és ipari problémákat, a Mosel-folyó csatornázásának kérdését stb. Végül — mint a közlemény mondja — a Saar-vidék bonyolult kérdésével foglalkoztak, és megvitatják annak különböző politikai és gazdasági vonatkozásait, és ismertették kormányaik álláspontját.

A Párizsban tárgyaló nyugatnémet küldöttség szóvivője a tanácskozások után kijelentette, hogy a két államférfi szilárdan el van köelve arra, hogy a hét végéig közös nyilatkozatot dolgozzon ki, s e nyilatkozatban leszögezi azokat az elveket, amelyek szerint a Saar-kérdést meg kell oldani. A Saar-kérdés végleges megoldása azonban még nem történhetik most meg — fűzte hozzá.

★

A „Telegraf” című nyugatberlini lap ezzel összefüggésben megállapítja:

A francia dolgozók tiltakozása

Párizs (MTI) Kedden délután, miközben a La Celle Saint Cloud-i kastélyban Mendes-France és Adenauer tárgyalásai folytak, egy közeli építkezés munkásai tiltakozásuk jeléül egy órára felfeszakították munkájukat, és delegációt küldtek Mendes-France miniszterelnökhez, hogy átnyújtsa azt a határozatukat, amelyben tiltakoznak az oradouri hóhérok, a német militaristák újrafelfegyverzése ellen.

Ain-megyében a községi tanács határozatot hozott, amelyben tiltakozik a német újrafelfegyver-

— A francia kívánások teljesítése egyértelmű lenne a Saar-vidéknek Németországtól való tartós elszakításával. Adenauernek nincs felhatalmazása ilyen megállapodás aláírására.

Az „UFI” francia demokratikus hírgyűjtője a most folyó tárgyalások lényegét a következő két pontban foglalja össze: 1. Katonai téren arról van szó, hogy Nyugat-Németországot haladéktalanul újrafelfegyverezik; 2. Gazdasági téren pedig kidolgozzák a francia és német trösztök közötti együttműködés tervét. (MTI)

Külügyi vita az olasz képviselőházban

Róma (MTI) Az olasz képviselőházban folyó külügyi vita során kedden este és szerdára virradó éjjel heves összetűzésekre került sor a jobboldal és a baloldali ellenzék képviselői között. A keresztény demokrácia jobboldali fasiszta képviselőinek és Fanfaninak, a kereszténydemokrata párt főtitkárának segítségével előre megtervezett komunistaelles provokációt hajtott végre. A kommunista és szocialista képviselők rendkívül erősen válaszoltak erre a provokációra.

Ilyen előzmények után került sor hajnali 5 órakor a szavazás-

zés bármilyen formája ellen, és felszólítja a kormányt, vessen számot a francia népnek a német újrafelfegyverzést ellenző akaratával.

Seine-megye béketanácsa felhívta a megye lakosságát, hogy különböző kezdeményezéseket szálljon síkra a német militaristák újrafelfegyverzése ellen, s amint a geníi tárgyalások idején, most is vigye diadalra a béke akaratát. A Seine-megyei szakszervezeti szövetség hasonló felhívással fordult a szervezett dolgozóknak.

ra, amelyen a képviselőház 15 szavazatnyi többséggel bizalmat szavazott a kormányának. A baloldali sajtó nagy fontosságot tulajdonít ezeknek az eseményeknek. A keresztény demokrácia párt egy része ugyan is az összetűzések során nyíltan összefogott a monarchistákkal és a fasisztaakkal. Ennek az összefogásnak kettős célja volt: fasiszta módra kommunistaellenes provokációt hajtani végre és csapást mérni a négypartú kormányra. Az egész mesterkedésnek a célja, hogy kifejezésre juttassa: a jelenlegi kormány élete a jobboldal akaratától függ.

Ünnep

Debrecen várnak 10. évfordulójára Dohánygyár műszakot tart megkezdése előtt szeltek meg a ják nagyon jól dohánygyáriak nap, amelyet igazgató erdőre ünnepeltek meg. Az ünnepi közzét ezeket 19-én, városunknak tizedik

1944 október 21

naltól éjszakai kős kommenron a szokott a cselédség so a kenyérsütés való tüzelőt is ban magyar az emberek ha őket, hogy m álljanak meg kastélyban a gazdaság tu Fiat Ferencné ban fogadtak teket, együtt d

Október kocsiakra és n pakolt, elmenő állatainak na csúzóul” össz séget, azt mo meg itthon ma fia visszajön. Október derek összeszedték a kat, elhajtották ket munkára, ba vetni szán len, de java re és éjjel, napp újból elvigeik.

Október 18- az ágyúk szá felől. 19-én e egészen közel egy tanya kö velék megri ket, gyakran v vajjon mire lehetett a hogy már esa megváltozik a nál nem mert eutt sem. Az tak gyermeke sem tudtak fe dalomból, s e tak anyjuk k

Végre puskaropogás időre, nyomas zelt, s most m az embereket már az orosz az emlékezte non a Kónya mellett szür tünkek fel, s a cselédlakás szerűen, szin mentek be a tek más irán Csibi Mihály, Szarvas Imre összeütközle más vállalt, s hezen várt o lakásukba. kenyerrel kif dővizet adtak ros kezüket, kat megmo után gyorsan szok, akkor r pihenésre, a teléért meg zett. Éjjel, a az orosz csap tanyát, s osztogatták a németeknek,

Ünnepi műszak a debreceni Dohánygyárban

Debrecen város felszabadulásának 10. évfordulóján a debreceni Dohánygyár dolgozói is ünnepi műszakot tartottak. A műszak megkezdése előtt röpgyűlésen beszéltek meg a tennivalókat. Tudták nagyon jól, hogy mit jelent a dohánygyáriak számára is ez a nap, amelyet jobb munkával, magasabb eredmények elérésével ünnepeltek meg.

Az ünnepi műszakról többek között ezeket írják: „Október 19-én, városunk felszabadulásának tizedik évfordulóján a leg-

jobb eredményt az előkészítő osztály dolgozói érték el. *Kerekgyártó Eszter, Szilágyi Istvánné* 135—135, *Arvai Julia, Lente Mária, Gáll Vilmosné* 130—130 százalékra teljesítették napi tervüket.

A vágóosztályon *Király István* 127, *Magyar Imre* 128, *Szabó András* 126 százalékra teljesítették déli 12 óráig napi tervüket.

A lelkesedés magával ragadta a szivarkagyártás dolgozóit is. Itt inkább a jó minőségre fordítottak gondot. *Bozóki Ilona* 95,5, *Szabó Gizella* 105 százalékos

mennyiségi tervteljesítéssel 95,6 százalékos minőséget értek el. *Major Sándorné, öv. Nagy Andrásné* 95,4—95,5 százalékos minőségi munkát adtak ki a kezükből.

Október 19-én a gyár 145 százalékra teljesítette napi tervét, melyhez nagyban hozzájárultak még *Csiszár Jánosné* munkaerődemrenddel kitüntetett dolgozó, *Ujvárosi Endréné*, valamint a *Petőfi-brigád*.

Ezt a lendületet tegnap tovább fokozták, s így az előirányzott tervet jóval túlteljesítették.

MA KEZDŐDIK A BOLGÁR FILMHÉT DEBRECENBEN

Jelenet a „Szeptemberi hősök” című filmből.

Bulgária felszabadulása után kezdődött meg. A bolgár filmművészet gazdagabb, művészei kibontakozásában igen nagy szerepe van a szovjet filmművészetnek. Nemcsak elvileg, hanem gazdag gyakorlati tapasztalatokkal, a szocialista filmművészet kiemelkedő példáival segítette a bolgár filmművészet fejlődését. Segítették és segítik a baráti országokban hagyományosan megrendezett filmhetek, bemutatásra kerülő filmek is.

Ennek a baráti kultúrkapcsolatnak új példájával nyitják meg ma Debrecenben a bolgár filmhetet. Ugyanebben az időben Bulgáriában magyar filmhetet rendeznek, és filmjeinkből a bolgár nép izelítők kap életünkkel, napjainkkal, de ugyanakkor filmművészi igényességünkől is.

A filmhetet a Moziüzemi Vállalat és a városi tanács együttesen rendezi. Ünnepes megnyitása ma lesz a Béke nüzóban. Ez alkalomból Debrecenbe bolgár küldöttség érkezik. *Trajcsó Bobroflavski* bolgár népművelésügyi miniszterhelyettes és *Anzsel Wagenstein* Dimitroff-díjas író, az ünnepséget megnyitó „Szeptemberi hősök” című film forgatókönyv írója. Az ünnepes bevezetőjeként *Solti Bertalan*, a Csokonai Színház művésze *Vapcarov* „Mozi” című versét szavalja, majd *Bartha János*, a megyei tanács elnökhelyettese mond ünnepi beszédet. *Trajcsó Bobroflavski* miniszterhelyettes válasszbeszéde után megkezdik a „Szeptemberi hősök” című film forgatását. Bár csak két film kerül a filmhéten bemutatásra, a filmek sajtósajátosság levezetőjéből, tartalmazásból, mégis képet formálhatunk magunknak a bolgár nép történelméről, múltjáról, haladó hagyományok szeretetéről. A filmben nagyon megszeretjük majd azokat a „Szeptemberi hősök”-et, akik igaz emberek, bátor harcosok és kommunisták. „Dal az emberről” című filmben közönségünk nemcsak szép és jó filmet lát majd, hanem megismerkedik a bolgár nép nagy nemzeti költőjével, *Vapcarov*val is. Ezzel a harcos, forradalmár költővel, akinek versei olyan mélyen élnek a bolgár nép lelkében, mint a mieinkben *Petőfi*.

Ez az ünnepi filmhet, ez a bemutatásra kerülő két film újabb bizonyítéka annak, hogy országunk, s a népi demokratikus országok között a kultúrkapcsolat egyre szorosabb. De előlegezése annak is, hogy művészeink a jövőben még igényesebb alkotásokkal vonzzák, hódítják meg — ha könyv — az olvasókat, ha film — a mozi látogatókat, mert ezt várja az alkotásokkal szemben igényes bolgár nép is, s a magyar nép is.

Bulgária felszabadulása után kezdődött meg. A bolgár filmművészet gazdagabb, művészei kibontakozásában igen nagy szerepe van a szovjet filmművészetnek. Nemcsak elvileg, hanem gazdag gyakorlati tapasztalatokkal, a szocialista filmművészet kiemelkedő példáival segítette a bolgár filmművészet fejlődését. Segítették és segítik a baráti országokban hagyományosan megrendezett filmhetek, bemutatásra kerülő filmek is.

Ennek a baráti kultúrkapcsolatnak új példájával nyitják meg ma Debrecenben a bolgár filmhetet. Ugyanebben az időben Bulgáriában magyar filmhetet rendeznek, és filmjeinkből a bolgár nép izelítők kap életünkkel, napjainkkal, de ugyanakkor filmművészi igényességünkől is.

A filmhetet a Moziüzemi Vállalat és a városi tanács együttesen rendezi. Ünnepes megnyitása ma lesz a Béke nüzóban. Ez alkalomból Debrecenbe bolgár küldöttség érkezik. *Trajcsó Bobroflavski* bolgár népművelésügyi miniszterhelyettes és *Anzsel Wagenstein* Dimitroff-díjas író, az ünnepséget megnyitó „Szeptemberi hősök” című film forgatókönyv írója. Az ünnepes bevezetőjeként *Solti Bertalan*, a Csokonai Színház művésze *Vapcarov* „Mozi” című versét szavalja, majd *Bartha János*, a megyei tanács elnökhelyettese mond ünnepi beszédet. *Trajcsó Bobroflavski* miniszterhelyettes válasszbeszéde után megkezdik a „Szeptemberi hősök” című film forgatását. Bár csak két film kerül a filmhéten bemutatásra, a filmek sajtósajátosság levezetőjéből, tartalmazásból, mégis képet formálhatunk magunknak a bolgár nép történelméről, múltjáról, haladó hagyományok szeretetéről. A filmben nagyon megszeretjük majd azokat a „Szeptemberi hősök”-et, akik igaz emberek, bátor harcosok és kommunisták. „Dal az emberről” című filmben közönségünk nemcsak szép és jó filmet lát majd, hanem megismerkedik a bolgár nép nagy nemzeti költőjével, *Vapcarov*val is. Ezzel a harcos, forradalmár költővel, akinek versei olyan mélyen élnek a bolgár nép lelkében, mint a mieinkben *Petőfi*.

Ez az ünnepi filmhet, ez a bemutatásra kerülő két film újabb bizonyítéka annak, hogy országunk, s a népi demokratikus országok között a kultúrkapcsolat egyre szorosabb. De előlegezése annak is, hogy művészeink a jövőben még igényesebb alkotásokkal vonzzák, hódítják meg — ha könyv — az olvasókat, ha film — a mozi látogatókat, mert ezt várja az alkotásokkal szemben igényes bolgár nép is, s a magyar nép is.

A NAGYHORTI CSELEDEK felszabadulása

A naptár 1944 nyarat mutatta. A cselédség akkor is, mint azelőtt hosszú évtizedeken át, hajnaltól éjszakáig dolgozott a szűkös komencióért. Ezen a nyáron a szokottnál is nehezebb volt a cselédség sorsa. A báróné meg a kenyérsütéshez és a fűtéshez való tüzelőt is elvonta. A háttérben magyar katonatiszt járka az emberek háta mögött s őrizte őket, hogy még szusszanni se álljanak meg munka közben. A kastélyban a közel 4000 holdas gazdaság tulajdonosa, „bárá” *Fiat Ferencné*, egyre gyakrabban fogadta a német katonatiszteket, együtt dorbézoltak.

Október elején a báróné kocsiokra és német teherautókra pakolt, elmenekült és elhajtatta állatainak nagy részét is. „Bücsüzöl” összehívatta a cselédséget, azt mondta, hogy őrizték meg iltthon maradt vagyonát, és ha visszajön, majd meghálálja. Október dereka táján a németek összeszedték a fiatalabb férfiakat, elhajtották őket. Egy részük munkára, más részüket harcra vetni szánták az oroszok ellen, de jaya részük visszazökött, és éjjel, nappal bujkált, nehogy újból elvigyék.

Október 18-án már hallatszott az ágyúk szava Hajdúszoboszló felől. 19-én este az ágyúk már egészen közelről dörögtek. Egy-egy tanya közelében leesett lövedékek megriasztotta az embereket, gyakran hangzott el a sóhaj: vajjon mire virradunk?! Érezni lehetett a levegő forróságát, hogy már csak órák kérdése, és megváltozik a világ. Szarvaséknál nem mertek aludni, de másutt sem. Az asszonyok csitítgalták gyermekeiket, akik még mit sem tudtak felgöngyi az egész riadalmából, s egyre csak nyafogtak anyjuk körül.

Végre megvirradt. A puskaropogás is elhallkult egy időre, nyomasztó csend következett, s most már ez is idegesítette az embereket. Csak jönnének már az oroszok... s 20-án, azon az emlékezetes napfényes délutánon a Kónya felől, a Jeges erdő mellett szürke ruhás katonák tüntek fel, s gyorsan közeledtek a cselédlakások felé. Meglepetés-szerűen, szinte puszkázó nélkül mentek be a tanyaába. A németek más irányból várták őket. *Csibi Mihály, Borsos József* és *Szarvas Imre* elébük mentek, összeültek, veregették egymás vállát, s beinvitálták a nehezen várt oroszokat szegényes lakásukba. Tejjel, száonnával, kenyérral kínálták őket, s mosdóvizet adtak, hogy csuklógig sáros kezüket, s fülég sáros arcukat megmoshassák. Falatozás után gyorsan ellátták az oroszokat, akkor még nem volt idő a pihenésre, a harc a tanya bevételeért még csak azután következett. Éjjel, a sötétség leple alatt az orosz csapatok megkerülték a tanyát, s Balmazújváros felől osztogatták ágyúkat az „ostyát” a németeknek.

Nehéz éjszaka volt. Az ágyúk szüntelenül dörögtek s hajnalban a Borsosék lakása falát eltalálta egy lövedék. A szomszéd házak is szinte megrázkódtak bele. *Szarvas Imre* akkor már a harmadik éjszakát virrasztotta át, a pitarajtófélen kémlelte az éjszaka fejleményeit. Reggel felé az ágyúk dörgeje ismét elcsendesedett, a németek bemelegsztek a cselédházak közé, s kizavarták a családokat a lakásokból. Az emberek tanácsalannok voltak, hova, merre menjenek. Péltették egy életen át összekapart holmijukat otthagyni. De tétovázásra nem volt idő, mert az ágyúk máris megszólaltak, s géppuskaropogás között hányták szekerre kevés kis holmijuk egy részét, meg a gyerekeket, elindultak a Szilvás úton, amelyre a németek irányították őket.

Ökorszekerek sora vonult az úton, senki sem tudta, hova, csak mentek, hiszen kizavarták őket. Vissza sem fordulhattak, mert nyomukban gyűlölövédek, puskarotyizek pattogtak, hatalmas fiú kíséretében lángnyelvek csaptak az égre, égtek a szénázás szalmakazalok. *Szarvas Imre* fiával, a 14 éves *Sanyival* a szekérsor mögött küszködött a tehénnel. A megvadult állat sehova sem akart menni, Szarvasék pedig egyetlen vagyonukat, a *Cifrát* nem akarták otthagyni, s míg vele veszködtek, hatalmas robbanás rázta meg a levegőt, nyomában por- és füstfelhő látszott... O, borzalom még vissza-

gondolni is rá... A szekér, melyet *Bandi* fiú hajtott, aknára gördült, s az felrobbant... Szarvas nagymama két óra múlva belső vérzéssel meghalt, *Csibi Mihály* né sulyosan megsebesült. Lábfaját kettészakította az aknaszilánk, nyolc nap múlva meghalt, nyolc gyermeke maradt árván. *Szarvas Bandi* teste is tele lett szilánkokkal, a 18 éves fiatalember is életéért fizetett a németek embertelensége miatt.

Három hét múlva kerültek vissza a családok otthonaikba, akkor tudták meg, hogy mi történt otthon. *Reményik Jánosné* és *Rácz Ferencné* mesélték, hogy harc közben az orosz katonák testükkel védtek a gyermekeiket a német golyóktól, s utána enni-ivalóval, meleg takaróval látták el őket.

Nagyhort 1944. október 21-én szabadult fel.

Tíz év telt el, és ezalatt sokat változott az egykori cselédemberek sorsa. Földet kaptak a bárónó birtokából. Pár év múlva néhány család kivételével szinte valamennyien tsz tagok lettek. Most nem nélkülöznek, tele kamrájuk van. Gondtalanul élnek, állami hitelből épített családi házaikban. Nem kifosztottjai, hanem megbecsült tagjai a társadalomnak. A nagyhorti földön 1952 óta a hortobágyi állami gazdaság könyai üzemességének rizstelepe van. A kastélyt, melyben azelőtt a „méltóságos báróné” dőszölt udvarlói, most iskolának alakították át.

Csomós Mihályné

Újítás az üzemi étkeztetésben

★ ★
Írta: N. RODNIN

A Karl Marx sugárúton Lenin-grádban a „Vörös Hajnal”-gyárral szemben egy egészen jelentéktelen szürke épület áll. Bejáratán kis cégtábla hirdeti: „55. sz. étkező”. Ebben az épületben korán reggel kezdődik az élet. — Az emeleti két tágas ebédlőteremben három felszolgálónő süteményes és gyümölcsöstálakat állít az asztalra, kirakja a dohányárúkat, a hidegteleket és szendvicseket. Az asztal fölött a menyegyzetre erősítve üvegtábla lóg: „Eladó nélküli büffe”.

— Délelőtt tíz óra van.
— Lányok, telefon! — szól ki a szobájából *Ivan Ivanovics Loszev*, az étkező igazgatója.
A felszolgálónők ceruzával és papírral felfegyverkezve odamennek a telefonhoz és feljegyzik a gyár üzeméből érkező megrendeléseket.
— A magam izlése szerint? — mosolyodik el az egyik. — Első fogásnak talán rasszolinjót (különleges húsleves) ajánlok és másodikkal pedig halat kellene. — Van friss ponty. Igen, felirtam. A második lesz az ön asztala.
Az 55. számú étkezőben már hónapok óta bevezették, hogy telefonon lehet feladni megrendeléseket. Ez jelentősen megjavította a kiszolgálást. Tizenegy felé a telefonok elcsendesednek. A megrendeléseket felvették.

Alig telik el két-három perc, s a terem májdnem egyszerre megtelik. De nincs kapkodás, sorbanállás, vagy lármá. A büffasztalhoz egymásután odalépnek a munkások, egyesek egy üveg limonádot nyitnak ki, mások szendvicseket, cigarettát vesznek, s mindegyik otthagyja rögtön a pénzt.

Husz perc múlva a terem kiürül.
— Régebben ebben a teremben mindössze 12 asztal volt és azt is három felszolgálónő látta el — magyarázza *Loszev* elvtárs. — De mi volt akkor? Jött az ember ebédelni: először sorbadált a pénztárnál a jegyért, aztán pedig várta, amíg elveszik a jegyet és kihozzák az ebédet. Ha pedig a büffében kellett valami, ott is állhatott sorba. Az emberek elkéstek a munkából, türelmetlenkedtek és természetesen szidták benünket... Most 24 asztal van itt és azt is három lány látja el. — Mégpedig, ahogy látja nem is rosszul!

Fél tizenkettő felé a terem újból gyorsan benépesedik. S ez megismétlődik többször is félóránként. Rövid husz perc alatt mindenki nyugodtan megebédel. Napról-napra többen vannak, akik előző nap megrendelik az ebédjüket.

— Az egész úgy kezdődött — meséli az igazgatóhelyettes, — hogy az egyik üzem munkásai idelefonáltak és megkérték, hogy nem lehet-e jövetelük előtt már előkészíteni az ebédet. A jelzett időre néhány külön asztalt megterítettünk, ők pedig gyorsan megebédeltek, megköszönték és eltávoztak. Csak néztük, amikor másnap megint ide-szóltak telefonon. Megtetszett nekik a dolog. Később már mások is telefonáltak és így terjedt el ez a módszer. Még három telefont kellett felszerelni. Az étlapot előző nap este sokszorosítjuk és reggel megküldjük az üzemekbe.

Az igazgatóhelyettes beszél az ügynevezett menü ebédekről is. Néhány asztalnál négy rubelért egyforma ebédeket szolgálnak fel. Az ár változatlan és az étlap naponta változik.

A gyár munkásai, az ebédet hazahordó háziasszonyok és a szomszédos hivatalok dolgozói rendkívül hálásak az étkező munkatársainak a gyors és kulturált kiszolgálásáért, a kitünő ételért.

vása ez tésére

egítsék, hogy dolgozója rtakarításban errel végződ-
ge számít a és a szak- segítésére
hónap sike-

tságai eztek fel

arab 50.000, s három da- rsolt, de be re akadtak. Dunaföldvá- ban 26.000, forintot fi- kisorsolt, de tt kötvénye-
karékpénztár csak a ta- mikor felvi- és megne- kötvényeik.

DL

alásai

aságok telje- ne a Saar- ágtól való Adenauer- azása ilyen ára.
demokrati- most folyó a következő össze. 1. Ka- n szó, hogy t haladék- erezzék. 2. ig kidolgoz- metet trész- üködés ter-

tanácsa fel- aságát, hogy enyvezésekkal et militaris- e ellen, s áások idején, ára a béke egyei szak- hasonló fel- ervezett dol-

ában

éselőház 15 el bizalmat nak.
nagy fontos- nek az esé- sztény de- sze ugyan is rán nyitlan hisztákkal és az összefo- lott: fasiszta lenes provo- és csapást kormányra- nek a célja, tassa: a je- ete a jobb-

